

ΜΑΘΗΜΑ 16: Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΤΗ ΓΑΛΑΤΙΑ

Μάθημα 16: Εισαγωγικό σημείωμα του σχολικού βιβλίου

Οι επιχειρήσεις του Καίσαρα στη Γαλατία κράτησαν από το 58 μέχρι το 52 π.Χ. Ένας από τους πιο γενναίους αντιπάλους του ήταν ο Vercingétorix, ο οποίος το 52 π.Χ. αναδείχθηκε εθνικός ήρωας και ηγέτης των γαλατικών δυνάμεων ενάντια στη ρωμαϊκή κυριαρχία· αντιμετώπισε τα στρατεύματα του Καίσαρα με επιτυχία στην ορεινή πόλη Gergovia, ιδιαίτερη πατρίδα του, αλλά τελικά ηττήθηκε στη μάχη της Alesia. Με τη μάχη αυτή ολοκληρώθηκε η υποταγή της Γαλατίας, η οποία στο εξής γίνεται ρωμαϊκή επαρχία.

Μάθημα 16: ΚΕΙΜΕΝΟ

Nostri, postquam pila in hostes miserunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitatus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur; dux Arvernorum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitates discedunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes produci. Ipse pro castris consedit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

Κείμενο 16 – Μετάφραση

Αρχικό κείμενο: Nostri, postquam pila in hostes miserunt, gladiis rem gerunt.

Nostri	rem gerunt	gladiis,	postquam	miserunt	pila	in	hostes.
Οι δικοί μας (στρατιώτες)	μάχονται	με τα ξίφη,	αφού	έριξαν	τα ακόντια	στους	εχθρούς.

Αρχικό κείμενο: Repente post tergum equitatus cernitur; cohortes appropinquant;

Equitatus	cernitur	repente	post tergum;	cohortes	appropinquant;
Το ιππικό (μας)	διακρίνεται	ξαφνικά	στα νώτα (τους)·	οι κούρτες	πλησιάζουν·

Αρχικό κείμενο: hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt.

hostes	vertunt	terga	ac	fugiunt;	equites	occurrunt	eis.
οι εχθροί	στρέφουν	τα νώτα (τους)	και	τρέπονται σε φυγή·	οι ιππείς	επιτίθενται	σε αυτούς.

Αρχικό κείμενο: Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur;

Magna	caedes	fit.	Sedulius,	dux	et	princeps	Lemovicum,	occiditur;
Μεγάλη	σφαγή	γίνεται.	Ο Σεδούλιος,	στρατηγός	και	ηγεμόνας	των Λεμοβίκων,	σκοτώνεται·

Αρχικό κείμενο: dux Arvernorum vivus in fugā comprehenditur;

dux	Arvernorum	comprehenditur	vivus	in	fuga;
ο στρατηγός	των Αρβέρνων	συλλαμβάνεται	ζωντανός	στη	φυγή·

Αρχικό κείμενο: signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur;

LXXIII (septuaginta quattuor)	militaria	signa	referuntur	ad	Caesarem;
74 (εβδομήντα τέσσερα)	στρατιωτικά	λάβαρα	παραδίδονται	στον	Καίσαρα·

Μάθημα 16

Αρχικό κείμενο: magnus numerus hostium capitur atque interficitur; .

magnus	numerus	hostium	capitur	atque	interficitur;
μεγάλος	αριθμός	εχθρών	αιχμαλωτίζεται	και	εκτελείται·

Αρχικό κείμενο: reliqui ex fugā in civitates discedunt.

reliqui	ex	fuga	discedunt	in	civitates.
οι υπόλοιποι	μετά	τη φυγή	(δια)σκορπίζονται	στις	πολιτείες.

Αρχικό κείμενο: Postero die ad Caesarem legati mittuntur.

Postero	die	legati	mittuntur	ad	Caesarem.
Την επόμενη	μέρα	απεσταλμένοι	στέλνονται	στον	Καίσαρα.

Αρχικό κείμενο: Caesar iubet arma tradi ac principes produci.

Caesar	iubet	arma	tradi	ac	principes	produci.
Ο Καίσαρας	διατάζει	τα όπλα	να παραδοθούν	και	οι ηγεμόνες	να οδηγηθούν μπροστά του.

Αρχικό κείμενο: Ipse pro castris consedit; eo duces producuntur.

Ipse	consedit	pro	castris;	duces	producuntur	eo.
Ο ίδιος	κάθισε	μπροστά στο	στρατόπεδο·	οι στρατηγοί	οδηγούνται	εκεί.

Αρχικό κείμενο: Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

Vercingetorix	deditur,	arma	proiciuntur.
Ο Βερκιγγετόριγας	παραδίδεται,	τα όπλα	κατατίθενται.

Μάθημα 16 ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ του study4exams

Οι δικοί μας, αφού έριξαν τα ακόντια στους εχθρούς, μάχονται με τα ξίφη. Ξαφνικά στα νώτα (τους) διακρίνεται το ιππικό· οι κούρτες πλησιάζουν· οι εχθροί στρέφουν τα νώτα (τους) και τρέπονται σε φυγή· τους επιτίθενται οι ιππείς. Γίνεται μεγάλη σφαγή. Ο Σεδούλιος, ο στρατηγός και ηγεμόνας των Λεμοβίκων, σκοτώνεται· ο στρατηγός των Αρβέρνων συλλαμβάνεται ζωντανός κατά τη διάρκεια της φυγής· 74 (εβδομήντα τέσσερις) στρατιωτικές σημαίες (ή λάβαρα) παραδίδονται στον Καίσαρα· μεγάλος αριθμός εχθρών συλλαμβάνεται και φονεύεται· οι υπόλοιποι μετά τη φυγή (δια)σκορπίζονται στις χώρες τους. Την επόμενη μέρα στέλνονται πρεσβευτές στον Καίσαρα. Ο Καίσαρας διατάζει να παραδοθούν τα όπλα και οι ηγεμόνες να οδηγηθούν μπροστά του. Ο ίδιος πήρε θέση μπροστά στο στρατόπεδο· εκεί οδηγούνται οι στρατηγοί. Ο Βερκιγγετόριγας παραδίνεται, τα όπλα κατατίθενται.

Κείμενο 16: Λεξιλόγιο

noster-a-um	δικός-ή-ό μας, κτητική αντωνυμία, α' πρόσωπο, για πολλούς κτήτορες.
postquam	αφού, χρονικός σύνδεσμος.
pilum-i	το ακόντιο, ουδ. β' κλ.
in	σε, πρόθεση + αιτιατική ή + αφαιρετική. Εδώ + αιτιατική.
hostis-hostis	ο εχθρός, αρσ. κ' θηλ. γ' κλ. Εδώ αρσενικό.
mitto	στέλνω, ρίχνω, mitto-misi-misum-mittēre 3 ^{ης} συζ.
gladius-ii(-i)	το ξίφος, αρσ. β' κλ.
res-rei	το πράγμα, θηλ. ε' κλ. Rem gero= μάχομαι.
gero	διεξάγω, κάνω, gero-gessi-gestum-gerēre 3 ^{ης} συζ.
repente	ξαφνικά, τροπικό επίρρημα, δεν σχηματίζει παραθετικά.
post	μετά, πρόθεση + αιτιατική.
tergum-i	η πλάτη, τα νώτα, ουδ. β' κλ. Post tergum= στα νώτα, από πίσω.
equitatus-us	το ιππικό, αρσ. δ' κλ.
cerno	κρίνω, διακρίνω, cerno-crevi-(cretum κ' conspectum)-cernēre 3 ^{ης} συζ.
cohors-rtis	η κοόρτη, θηλ. γ' κλ. Τμήμα 500 ανδρών στον ρωμαϊκό στρατό. 10 κοόρτες = 1 λεγεώνα.
appropinquo	πλησιάζω, appropinquo-avi-atum-are 1 ^{ης} συζ.
verto	στρέφω, verto-verti-versum-vertēre 3 ^{ης} συζ. terga verto= στρέφω τα νώτα.
ac	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος. Χρησιμοποιείται, κατά κανόνα, αντί του atque (πλην όμως είναι ασθενέστερος του atque και σχεδόν ταυτοσήμαντος του et. Τίθεται, κατά κανόνα, πριν από σύμφωνο, εκτός από το h).
fugio	φεύγω, fugio-fugi-fugitum-fugēre 3 ^{ης} συζ.*
is-ea-id	αυτός-ή-ό, δεικτική ως οριστική-επαναληπτική αντωνυμία.
eques-itis	ο ιππέας, αρσ. γ' κλ.
occurro	επιτίθεμαι, occurro-occurri(κ' occucurri)-occursum-occurrēre 3 ^{ης} συζ.
Fio	γίνομαι, fio-factus sum-Ø-fieri. Προσοχή!!! Είναι η μέση φωνή του ρήματος: facio!!!
magnus-a-um	μεγάλος-η-ο, επίθετο β' κλ. Παραθετικά επιθέτου: magnus-a-um/maior-ior-ius/maximus-a-um
caedes-is	η σφαγή, θηλ. γ' κλ.
Sedulius-ii(-i)	ο Σεδούλιος, αρσ. β' κλ., ως κύριο όνομα δε διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό.
dux-ducis	ο αρχηγός, ο στρατηγός, αρσ. κ' θηλ. γ' κλ. Εδώ αρσενικό.
et	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος.
princeps-ipsis	ο ηγεμόνας, αρσ. κ' θηλ. γ' κλ. Εδώ αρσενικό. Πρόκειται για το μονοκατάληκτο επίθετο γ' κλ.: princeps-princeps-princeps.
Lemovices-um	οι Λεμοβίκοι, έθνος της Γαλατίας, αρσ. γ' κλ., κοντά στο έθνος των Αρβέρων (plurale tantum)
occido	σκοτώνω, occido-occidi-occisum-occidēre 3 ^{ης} συζ.
Arverni-orum	οι Αρβέρνοι, έθνος της Γαλατίας, αρσ. β' κλ., (plurale tantum)
vivus-a-um	ζωντανός-ή-ό, επίθετο β' κλ., δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη και τελεία έννοια.
fuga-ae	η φυγή, θηλ. α' κλ.
comprehendo	συλλαμβάνω, comprehendo-comprehendi-comprehensum-comprehendēre 3 ^{ης} συζ.
signum-i	η σημαία, ουδ. β' κλ.
militaris-is-e	στρατιωτικός-ή-ό, επίθετο γ' κλ., τριγενές, δικατάληκτο, δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια και παράγεται από ουσιαστικό (miles>militaris).
LXXIII	septuaginta quattuor= εβδομηντα τέσσερα, απόλυτο αριθμητικό επίθετο.
ad	σε, πρόθεση + αιτιατική.
Caesar-aris	ο Καίσαρας, αρσ. γ' κλ., ως κύριο όνομα δε διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό.
refero	παραδίδω, refero-retuli-relatum-referre ανώμαλο/ιδιότυπο ρήμα.
numerus-i	ο αριθμός, αρσ. β' κλ.
capio	πιάνω, συλλαμβάνω, capio-cepi-captum-capēre 3 ^{ης} συζ.*
atque	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος. Χρησιμοποιείται για να δηλώσει στενή καταφατική συμπλοκή. Είναι σύνθετος σύνδεσμος (atque>ad+que) και λειτουργεί, ιδίως όταν ακολουθείται από μια δεικτική λέξη, και με επιτακτική σημασία.

interficio	σκοτώνω, interficio-interfeci-interfectum-interficere 3 ^{ης} συζ.*
reliquus-a-um	υπόλοιπος-η-ο, επίθετο β' κλ., δεν σχηματίζει παραθετικά (εκφράζει απόλυτη έννοια).
ex	από, πρόθεση + αφαιρετική.
civitas-atis	η πολιτεία, θηλ. γ' κλ.
discedo	αποχωρώ, discedo-discessi-discessum-discedere 3 ^{ης} συζ.
posterus-a-um	επόμενος-η-ο, επίθετο β' κλ. Παραθετικά επιθέτου: posterus-a-um/posterior-ior-ius/postremus-a-um κ' postumus-a-um
dies-diei	η ημέρα, αρσ. ε' κλ.
ad	σε, πρόθεση + αιτιατική.
legatus-i	ο απεσταλμένος, αρσ. β' κλ.
iubeo	διατάζω, iubeo-iussi-iussum-iubere 2 ^{ης} συζ.
arma-orum	τα όπλα, ουδ. β' κλ. (plurale tantum)
trado	παραδίνω, trado-tradidi-traditum-tradere 3 ^{ης} συζ.
ac	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος.
produco	οδηγώ μπροστά, produco-produxi-productum-ducere 3 ^{ης} συζ.
ipse-ipsa-ipsum	ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο, οριστική αντωνυμία.
pro	μπροστά, πρόθεση + αφαιρετική.
castra-orum	το στρατόπεδο, ουδ. β' κλ., στον ενικό: castrum-i= το φρούριο, το οχυρό.
consido	κάθομαι, «καθίζω τον εαυτό μου», consido-consedi-consessum-considere 3 ^{ης} συζ. (πβ. το αρχαιοελλ. ιζάνω ως αμετάβατο)
eo	εκεί, τοπικό επίρρημα, δεν σχηματίζει παραθετικά.
Vercingetorix-gis	ο Βερκιγγετόριγας, αρσ. γ' κλ., ως κύριο όνομα δε διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.
dedo	παραδίνω, dedo-dedidi-deditum-dedere 3 ^{ης} συζ.
proicio	καταθέτω, ρίχνω, proicio-proieci-proiectum-proicere 3 ^{ης} συζ.*

Σημείωση: 3ης συζ.* = ρήμα της 3^{ης} συζυγίας που λήγει σε -io και κλίνεται σαν το capio.

Κείμενο 16: Παραθετικά επιθέτων – επιρρημάτων

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
magnus,-a,-um	maior,-ior,-ius	maximus,-a,-um
posterus,-a,-um	posterior,-ior,-ius	postremus,-a,-um / postumus,-a,-um

Κείμενο 16: Λατινικές λέξεις και συγγενειά τους με την Ελληνική

gladius: πρβλ. γλαδιόλα (από το σχήμα) < υποκορ.
gladiolus
equitatus ·equestris, eques, equus ≈ ίππος (τέθριππο, ιππότης)
cerno ≈ δια-κρίνω (ανακρίνω, απόκριση, έγκριτος, έκκριση, επικριτικός, πρόκριτος, υποκριτής)
fugio ≈ φεύγω, fuga ≈ φυγή (φευγαλέος, αποφεύγω, προσφυγή, αναπόφευκτος)
eques < equus ≈ ίππος (τέθριππο, ιππότης)
princeps > πρίγκιπας > πριγκιπάτο
signum: πρβλ.σινιάλο

militaris < miles: πρβλ. μιλιταρισμός
numerus: πρβλ. νούμερο
arma > άρματα > αρματολός
produco ·dux: πρβλ. δούκας > δουκάτο
consido (cum + sido = καθίζω)· πρβλ. sedeo (= είμαι καθισμένος): έδρα , έζομαι ·(καθέδρα, καθεδρικός)
mitto (σουπίνο missum): πρβλ. κομισάριος, μισιονάριος (ιεραπόστολος καθολικής εκκλησίας)
verto: πρβλ. βερσιόν, βέρτιγκο (ίλιγγος, αίσθημα περιστροφής)
curro: πρβλ. κούρσα, κούριερ

Κείμενο 16: Γραμματική

<p>Αντων^{υμία} Κτη^{τική} Α' πρόσωπο Πολλ^{οίς} Κτη^{των} Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} noster, nostra, nostrum</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Ε' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Ενικ^{οῦ} Θηλ^ή res, rei</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ενεργητικής gero, gessi, gestum, gerere 3</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Αφ^{αιρετική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} gladius -ii/-i</p>	<p>Σύνδεσμος Χρονικός</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Παρακ^{εαμένω} Ενεργητικής mitto, misi, missum, mittere 3</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Πληθ^{οντικού} Ουδ^{εταρο} pilum -i</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} Πρόθεση hostis -is</p>
--	--	---	--	--	---	---	---

1|Nostri rem gerunt gladiis|, 2(postquam miserunt pila in hostes.)
 Οι δικοί μας (στρατιώτες) μάχονται με τα ξίφη, αφού έριξαν τα ακόντια στους εχθρούς.

Αρχικό κείμενο: Nostri, postquam pila in hostes miserunt, gladiis rem gerunt.

<p>Ουσ^{ιαστικό} Δ' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} equitatus -us</p>	<p>Γ' πρόσωπο Ενικ^{οῦ} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Παθητικής cerno, crevi, cretum- conspectum, cernere 3</p>	<p>Επίρρημα Τρόπου</p>	<p>Πρόθεση</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Ενικ^{οῦ} Ουδ^{εταρο} tergum -i</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Θηλ^ή cohorts, cohortis</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ενεργητικής appropinquo, appropinquaui, appropinquatum, appropinquare 1</p>
--	--	---	----------------	---	--	---

3|Equitatus cernitur repente post tergum|; 4|cohortes appropinquant|;
 Το ιππικό (μας) διακρίνεται ξαφνικά στα νώτα (τους)· οι κοόρτες πλησιάζουν·

Αρχικό κείμενο: Repente post tergum equitatus cernitur; cohortes appropinquant;

<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} hostis -is</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ενεργητικής verto, verti, versum, vertere 3</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Πληθ^{οντικού} Ουδ^{εταρο} tergum -i</p>	<p>Σύνδεσμος Συμπλεκτικός</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ενεργητικής fugio, fugi, fugitum, fugere 3*</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} eques -itis</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ενεργητικής occuro, occurri (και occurriri), occursum, occurrere 3</p>	<p>Αντων^{υμία} Δεικ^{τική} Δοτ^{ική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} is, ea, id</p>
--	---	--	--	---	---	---	---

5|hostes vertunt terga| 6|ac fugiunt|; 7|equites occurrunt eis|.
 Οι εχθροί στρέφουν τα νώτα τους και φεύγουν· οι ιππείς επιτίθενται σ' αυτούς.

Αρχικό κείμενο: hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt.

<p>Επίθ^{ετο} Β' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Θηλ^ή magnus, -a, -um</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Θηλ^ή caedes -is</p>	<p>Γ' πρόσωπο Ενικ^{οῦ} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ανώμαλο fio, factus sum, --, fieri</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} Sedulius -ii/-i</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} dux, ducis</p>	<p>Σύνδεσμος Συμπλεκτικός</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} princeps -ipis</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Γεν^{ική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} Lemovices -um</p>	<p>Γ' πρόσωπο Ενικ^{οῦ} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Παθητικής occido, occidi, occisum, occidere 3</p>
--	--	---	--	---	--	---	---	--

8|Magna caedes fit|. 9|Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur|;
 Μεγάλη σφαγή γίνεται. Ο Σεδούλιος, στρατηγός και ηγεμόνας των Λεμοβίκων, σκοτώνεται·

Αρχικό κείμενο: Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur;

<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} dux, ducis</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Γεν^{ική} Πληθ^{οντικού} Αρσ^{ων} Arveni -orum</p>	<p>Γ' πρόσωπο Ενικ^{οῦ} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Παθητικής comprehendo (& comprehendo), comprehendi, comprehensum, comprehendere 3</p>	<p>Επίθ^{ετο} Β' κλίσης Ον^{ομαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} vivus, -a, -um</p>	<p>Πρόθεση</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Α' κλίσης Αφ^{αιρετική} Ενικ^{οῦ} Θηλ^ή fuga -ae</p>
---	--	---	--	----------------	--

10|dux Arvernorum comprehenditur vivus in fuga|;
 Ο στρατηγός των Αρβέρνων συλλαμβάνεται ζωντανός στη φυγή·

Αρχικό κείμενο: 10| dux Arvernorum vivus in fugā comprehenditur |;

<p>Απόλυτο Αριθμητικό Άκλιτο</p>	<p>Απόλυτο Αριθμητικό Άκλιτο</p>	<p>Επίθ^{ετο} Γ' κλίσης Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Ουδ^{εταρο} militaris, -is, -e</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Β' κλίσης Ον^{ομαστική} Πληθ^{οντικού} Ουδ^{εταρο} signum -i</p>	<p>Γ' πρόσωπο Πληθ^{οντικού} Ορ^{ιστικής} Εν^{εστώτα} Ανώμαλο refero, ret(t)uli, relatum, referre</p>	<p>Πρόθεση</p>	<p>Ουσ^{ιαστικό} Γ' κλίσης Αιτ^{ιαστική} Ενικ^{οῦ} Αρσ^{ων} Caesar, Caesaris</p>
--	--	--	--	---	----------------	---

11|LXXIII (septuaginta quattuor) militaria signa referuntur ad Caesarem|;
 Εβδομήντα τέσσερα στρατιωτικά λάβαρα παραδίδονται στον Καίσαρα·

Αρχικό κείμενο: 11| signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur |;

Μάθημα 16

Επίθετο Β' κλίσης
Ονομαστική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
magnus, -a, -um

Ουσιαστικό Β' κλίσης
Ονομαστική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
numerus -i

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Γενική Πληθ.οντικού
Ἄρσ.ενικ.
hostis -is

Γ' πρόσωπο Ενικ.οῦ
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
capio, cepi,
captum, capere 3*

Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Γ' πρόσωπο Ενικ.οῦ
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
interficio, interfeci,
interfectum, interficere 3*

12| magnus numerus hostium capitur | 13| atque interficitur | ;
Μεγάλος αριθμός εχθρών αιχμαλωτίζεται και εκτελείται.

Αρχικό κείμενο: 12| magnus numerus hostium capitur | 13| atque interficitur | ;

Επίθετο Β' κλίσης
Ονομαστική Πληθ.οντικού
Ἄρσ.ενικ.
reliquus, -a, -um

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού
Οριστικής Εν.εστώτα
Ενεργητικής
discedo, discessi,
discessum, discedere 3

Πρόθεση

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Αιτιατική Πληθ.οντικού
Θηλ.
civitas, civitatis

Πρόθεση

Ουσιαστικό Α' κλίσης
Αφαιρετική Ενικ.οῦ
Θηλ.
fuga -ae

14| reliqui discedunt in civitates ex fuga | .
Οι υπόλοιποι (δια) σκορπίζονται στις πολιτείες μετά τη φυγή.

Αρχικό κείμενο: 14| reliqui ex fugā in civitates discedunt | .

Ουσιαστικό Β' κλίσης
Ονομαστική Πληθ.οντικού
Ἄρσ.ενικ.
legatus -i

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
mitto, misi,
missum, mittere 3

Πρόθεση

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Αιτιατική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
Caesar, Caesaris

Επίθετο Β' κλίσης
Αφαιρετική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
posterus, -a, -um

Ουσιαστικό Ε' κλίσης
Αφαιρετική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
dies, diei

15| Legati mittuntur ad Caesarem postero die | .
Απεσταλμένοι στέλνονται στον Καίσαρα την επόμενη μέρα.

Αρχικό κείμενο: 15| Postero die ad Caesarem legati mittuntur | .

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Ονομαστική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
Caesar, Caesaris

Γ' πρόσωπο Ενικ.οῦ
Οριστικής Εν.εστώτα
Ενεργητικής
iubeo, iussi,
iussum, iubere 2

Ουσιαστικό Β' κλίσης
Αιτιατική Πληθ.οντικού
Ουδ.εστ.ρη.
arma, armorum

Απαρέμφατο
Ενεστώτα
Παθητικής
trado, tradidi,
traditum, tradere 3

Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Αιτιατική Πληθ.οντικού
Ἄρσ.ενικ.
princeps -ipis

Απαρέμφατο
Ενεστώτα
Παθητικής
produco, produxi,
productum, producere 3

16| Caesar iubet arma tradi ac principes produci | .
Ο Καίσαρας διατάζει τα όπλα να παραδοθούν και οι ηγεμόνες να οδηγηθούν μπροστά του.

Αρχικό κείμενο: 16| Caesar iubet arma tradi ac principes produci | .

Αντωνυμία Οριστική
Ονομαστική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
ipse, ipsa, ipsum

Γ' πρόσωπο Ενικ.οῦ
Οριστικής Παρ.Καμμένου
Ενεργητικής
consido, consedi,
consessum, considere 3

Πρόθεση

Ουσιαστικό Β' κλίσης
Αφαιρετική Πληθ.οντικού
Ουδ.εστ.ρη.
castra, castrorum

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Ονομαστική Πληθ.οντικού
Ἄρσ.ενικ.
dux, ducis

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
produco, produxi,
productum, producere 3

Επίρρημα
Τόπου

17| Ipse consedit pro castris | ; 18| duces producuntur eo | .
Ο ίδιος κάθισε μπροστά στο στρατόπεδο· οι στρατηγοί οδηγούνται εκεί.

Αρχικό κείμενο: 17| Ipse pro castris consedit | ; 18| eo duces producuntur | .

Ουσιαστικό Γ' κλίσης
Ονομαστική Ενικ.οῦ
Ἄρσ.ενικ.
Vercingetorix,
Vercingetorigis

Γ' πρόσωπο Ενικ.οῦ
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
dedo, dedidi,
deditum, dedere 3

Ουσιαστικό Β' κλίσης
Ονομαστική Πληθ.οντικού
Ουδ.εστ.ρη.
arma, armorum

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού
Οριστικής Εν.εστώτα
Παθητικής
proicio, proieci,
proiectum, proicere 3*

19| Vercingetorix deditur | , 20| arma proiciuntur | .
Ο Βερκιγγετόριγας παραδίδεται, τα όπλα κατατίθενται.

Αρχικό κείμενο: 19| Vercingetorix deditur | , 20| arma proiciuntur | .

Κείμενο 16: Συντακτικό

Υποκείμενο του gerunt Αντικείμενο του gerunt Αφαιρετική Οργανική του Οργάνου (Nostri) Υποκείμενο του miserunt Εμπρόθετος εχθρικής διάθεσης Αντικείμενο του miserunt

1| Nostri rem gerunt gladiis |, **2|** (postquam miserunt in hostes pila).
 Οι δικοί μας (στρατιώτες) μάχονται με τα ξίφη, αφού έριξαν στους εχθρούς τα ακόντια.

Αρχικό κείμενο: **1|** Nostri, **2|** (postquam pila in hostes miserunt), gladiis rem gerunt |.

- Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται:* Οριστική Ιστορικού Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρελθόν.
- Είναι:* Δευτερεύουσα πρόταση Χρονική, *Λειτουργεί ως:* Επιρρηματικός προσδιορισμός Χρόνου *στο* rem gerunt. *Εισάγεται:* postquam, *Εκφέρεται:* Οριστική Ιστορικού Παρακειμένου, *Δηλώνει:* Πραγματικό στο Παρελθόν και Προτερόχρονο.

Επιρρητικός Τρόπου Υποκείμενο του cernitur Εμπρόθετος Τόπου Υποκείμενο του appropinquant

3| Repente equitatus cernitur post tergum |; **4|** cohortes appropinquant |;
 Ξαφνικά το ιππικό (μας) διακρίνεται στα νώτα (τους)· οι κούρτες πλησιάζουν·

Αρχικό κείμενο: **3|** Repente post tergum equitatus cernitur |; **4|** cohortes appropinquant |;

- Είναι:* Κύριες προτάσεις Κρίσεως, *Εκφέρονται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνουν:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του vertunt Αντικείμενο του vertunt (hostes) Υποκείμενο του fugiunt Υποκείμενο του occurrunt Αντικείμενο του occurrunt **Δοτική**

5| hostes vertunt terga | **6|** ac fugiunt |; **7|** equites occurrunt eis|.

Οι εχθροί στρέφουν τα νώτα τους και τρέπονται σε φυγή· οι ιππείς επιτίθενται σ' αυτούς.

Αρχικό κείμενο: **5|** hostes terga vertunt | **6|** ac fugiunt |; **7|** eis equites occurrunt |.

- Είναι:* Κύριες προτάσεις Κρίσεως, *Εκφέρονται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνουν:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Επιθετικός Υποκείμενο του fit Υποκείμενο του occiditur Παράθεση Παράθεση Γενική Αντικειμενική

8| Magna caedes fit |. **9|** Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur |;
 Μεγάλη σφαγή γίνεται. Ο Σεδούλιος, στρατηγός και ηγεμόνας των Λεμοβίκων, σκοτώνεται·

Αρχικό κείμενο: **8|** Fit magna caedes |. **9|** Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur |;

- Είναι:* Κύριες προτάσεις Κρίσεως, *Εκφέρονται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνουν:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του comprehenditur Γενική Αντικειμενική Επιρρηματικό Κατηγορούμενο Τρόπου Εμπρόθετος Χρόνου

10| dux Arvernorum vivus comprehenditur in fuga |;
 Ο στρατηγός των Αρβέρνων ζωντανός συλλαμβάνεται στη φυγή·

Αρχικό κείμενο: **10|** dux Arvernorum vivus in fugā comprehenditur |;

- Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Επιθετικός Επιθετικός Υποκείμενο του referuntur Εμπρόθετος σε πρόσωπο Κατεύθυνσης

11| LXXIII (septuaginta quattuor) militaria signa referuntur ad Caesarem |;
 Εβδομήντα τέσσερα στρατιωτικά λάβαρα παραδίδονται στον Καίσαρα·

Μάθημα 16

Αρχικό κείμενο: **11** | signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur |;

11. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

	Επιθετικός	Υποκείμενο του capitur	Γενική Διαιρετική		(numerus) Υποκείμενο του interficitur
12 magnus	numerus	hostium	capitur	13 atque	interficitur ;
Μεγάλος	αριθμός	εχθρών	αιχμαλωτίζεται	και	εκτελείται·

Αρχικό κείμενο: **12** | magnus numerus hostium capitur | **13** | atque interficitur |;

12. 13. *Είναι:* Κύριες προτάσεις Κρίσεως, *Εκφέρονται:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνουν:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του discedunt		Εμπρόθετος σε τόπο Κίνησης		Εμπρόθετος Χρόνου
14 reliqui	discedunt	in civitates	ex fuga .	
Οι υπόλοιποι	(δια) σκορπίζονται	στις πολιτείες	μετά τη φυγή.	

Αρχικό κείμενο: **14** | reliqui ex fugā in civitates discedunt |.

14. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Επιθετικός	Αφαιρετική τοπική του Χρόνου	Υποκείμενο του mittuntur		Εμπρόθετος σε πρόσωπο Κατεύθυνσης
15 Postero	die	legati	mittuntur	ad Caesarem .
Την επόμενη	μέρα	απεσταλμένοι	στέλνονται	στον Καίσαρα.

Αρχικό κείμενο: **15** | Postero die ad Caesarem legati mittuntur |.

15. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του iubet	Υποκείμενο του tradi Ετεροπροσωπία	Αντικείμενο του iubet + Τελικό Απαρέμφατο		Υποκείμενο του produci Ετεροπροσωπία	Αντικείμενο του produci + Τελικό Απαρέμφατο	
16 Caesar	iubet	arma	tradi	ac	principes	produci .
Ο Καίσαρας	διατάζει	τα όπλα	να παραδοθούν	και	οι ηγεμόνες	να οδηγηθούν μπροστά του.

Αρχικό κείμενο: **16** | Caesar iubet arma tradi ac principes produci |.

16. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του consedit		Εμπρόθετος σε τόπο Στάσης		Υποκείμενο του producentur	Επιρρ/τικός σε Τόπο Κίνησης
17 Ipse	consedit	pro castris ;	18 duces	producentur	eo .
Ο ίδιος	κάθισε	μπροστά στο στρατόπεδο·	οι στρατηγοί	οδηγούνται	εκεί.

Αρχικό κείμενο: **17** | Ipse pro castris consedit |; **18** | eo duces producentur |.

17. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ιστορικού Παρακειμένου, *Δηλώνει:* Πραγματικό στο Παρελθόν.

18. *Είναι:* Κύρια πρόταση Κρίσεως, *Εκφέρεται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνει:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Υποκείμενο του deditur		Υποκείμενο του proiciuntur	
19 Vercingetorix	deditur ,	20 arma	proiciuntur .
Ο Βερκιγγετόριγας	παραδίδεται,	τα όπλα	κατατίθενται.

Αρχικό κείμενο: **19** | Vercingetorix deditur |, **20** | arma proiciuntur |.

19. 20. *Είναι:* Κύριες προτάσεις Κρίσεως, *Εκφέρονται με:* Οριστική Ενεστώτα, *Δηλώνουν:* το Πραγματικό στο Παρόν.

Παρατηρήσεις:

Το Επιρρηματικό Κατηγορούμενο λειτουργεί ταυτόχρονα:

1. ως Επιρρηματικός προσδιορισμός σε κάποιο ρηματικό τύπο και
2. ως Κατηγορούμενο σε κάποιο ονοματικό τύπο.

Ο Vercingetorix ρίχνει τα όπλα του στα πόδια του Ιουλίου Καίσαρα, 1899, από τον [Lionel Noel Royer](#)

Οι Γαλατικοί Πόλεμοι διεξήχθησαν μεταξύ 58 και 52 π.Χ. από τον Ρωμαίο στρατηγό Ιούλιο Καίσαρα εναντίον των λαών της Γαλατίας (σημερινή Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία και Ελβετία). Γαλλικές, γερμανικές και βρετανικές φυλές πολέμησαν για να υπερασπιστούν τις πατρίδες τους ενάντια σε μια επιθετική ρωμαϊκή εκστρατεία. Οι πόλεμοι κορυφώθηκαν με την αποφασιστική μάχη της Αλέσια το 52 π.Χ., στην οποία μια πλήρης ρωμαϊκή νίκη είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας σε ολόκληρη τη Γαλατία. Αν και συνολικά οι γαλατικοί στρατοί ήταν εξίσου ισχυροί όσο και οι ρωμαϊκές δυνάμεις, οι εσωτερικές διαιρέσεις των γαλατικών φυλών διευκόλυναν τη νίκη του Καίσαρα. Η προσπάθεια του Γαλάτη αρχηγού Vercingetorix να ενώσει τους Γαλάτες κάτω από ένα μόνο λάβαρο ήρθε πολύ αργά. Ο Καίσαρας απεικόνισε την εισβολή ως μια προληπτική και αμυντική ενέργεια, αλλά οι ιστορικοί συμφωνούν ότι πολέμησε κυρίως για να ενισχύσει την πολιτική του καριέρα και να ξεπληρώσει τα χρέη του. Ωστόσο, η Γαλατία είχε σημαντική στρατιωτική σημασία για τους Ρωμαίους. Ιθαγενείς φυλές της περιοχής, τόσο Γαλλικές όσο και Γερμανικές, είχαν επιτεθεί στη Ρώμη αρκετές φορές. Η κατάκτηση της Γαλατίας επέτρεψε στη Ρώμη να εξασφαλίσει τα φυσικά σύνορα του ποταμού Ρήνου.

Το μνημείο του Vercingetorix στην Alesia.

Ο Βερκιγγετόριξ από την ομόνυμη ταινία.

Οι πόλεμοι ξεκίνησαν με σύγκρουση για τη μετανάστευση των Helvetii το 58 π.Χ., η οποία προσέλκυσε γειτονικές φυλές και τους Γερμανούς Suebi. Μέχρι το 57 π.Χ., ο Καίσαρας είχε αποφασίσει να κατακτήσει όλη τη Γαλατία. Οδήγησε εκστρατείες στα ανατολικά, όπου οι Nervii παραλίγο να τον νικήσουν. Το 56 π.Χ., ο Καίσαρας νίκησε τους Βενέτους σε μια ναυμαχία και κατέλαβε το μεγαλύτερο μέρος της βορειοδυτικής Γαλατίας. Το 55 π.Χ., ο Καίσαρας προσπάθησε να τονώσει τη δημόσια εικόνα του. Ανέλαβε τις πρώτες στο είδος τους αποστολές στον Ρήνο και τη Μάγνη. Πράγματι έφτασε μέχρι τον ποταμό Ρήνο και έκανε απόβαση στη Βρετανία. Η Ρώμη χαιρέτισε τον Καίσαρα ως ήρωα κατά την επιστροφή του από τη Βρετανία, αν και δεν είχε πετύχει πολλά πράγματα πέρα από την απόβαση, επειδή ο στρατός του ήταν πολύ μικρός. Τον επόμενο όμως χρόνο, επέστρεψε με κατάλληλο στρατό και κατέκτησε μεγάλο μέρος της Βρετανίας. Το 53 π.Χ. έλαβε χώρα μια βάνουση εκστρατεία ειρήνευσης εκ μέρους των Ρωμαίων. Αυτή, όμως, απέτυχε και ο Vercingetorix συνάσπισε υπό την ηγεσία του όλες τις Γαλατικές δυνάμεις και τις οδήγησε σε εξέγερση το 52 π.Χ. Πράγματι, οι Γαλατικές δυνάμεις κέρδισαν μια αξιοσημείωτη νίκη στη Μάχη της Γκεργοβίας, αλλά η ανώτερη πολεμική εμπειρία των Ρωμαίων στη Μάχη της Αλέσια (52 π.Χ.) συνέτριψε τον Γαλλικό συνασπισμό.

Το 51 και το 50 π.Χ., υπήρξε περιορισμένη αντίσταση εκ μέρους των Γαλατών και τα στρατεύματα του Καίσαρα συμμετείχαν κυρίως σε επιχειρήσεις καθαρισμού. Η Γαλατία κατακτήθηκε πλήρως, αν και δεν θα γινόταν ρωμαϊκή επαρχία μέχρι το 27 π.Χ. Δεν υπάρχει ακριβής ημερομηνία λήξης του πολέμου, αλλά ο επικείμενος Ρωμαϊκός Εμφύλιος Πόλεμος οδήγησε στην αποχώρηση των στρατευμάτων του Καίσαρα το 50 π.Χ.

Οι μεγάλες επιτυχίες του Καίσαρα στον πόλεμο τον είχαν κάνει πλούσιο και του πρόσφεραν μια θρυλική φήμη. Οι Γαλατικοί Πόλεμοι ήταν ένας βασικός παράγοντας για να μπορέσει ο Καίσαρας να κερδίσει τον Εμφύλιο Πόλεμο και να γίνει δικτάτορας, πράγμα που σήμανε το τέλος της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας και την ίδρυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Ο Ιούλιος Καίσαρας περιέγραψε τους Γαλατικούς Πολέμους στο βιβλίο του *Commentarii de Bello Gallico*. Είναι η κύρια πηγή που έχουμε για τη σύγκρουση. Οι σύγχρονοι ιστορικοί τη θεωρούν επιρρεπή στην υπερβολή. Ο Καίσαρας κάνει αδύνατους ισχυρισμούς για τον αριθμό των Γαλατών που σκοτώθηκαν (πάνω από ένα εκατομμύριο), ενώ ισχυρίστηκε σχεδόν μηδενικές απώλειες Ρωμαίων. Οι σύγχρονοι ιστορικοί πιστεύουν ότι οι Γαλλικές δυνάμεις ήταν πολύ μικρότερες από ό,τι ισχυρίστηκαν οι Ρωμαίοι και ότι οι Ρωμαίοι υπέστησαν σημαντικές απώλειες. Ο ιστορικός David Henige θεωρεί ολόκληρη την αφήγηση ως έξυπνη προπαγάνδα, που σκοπό έχει να ενισχύσει την εικόνα του Καίσαρα και την αποτιμά ως ελάχιστης ιστορικής ακρίβειας. Ανεξάρτητα πάντως από την ακρίβεια των *Commentarii*, η εκστρατεία υπήρξε εξαιρετικά βάνουση. Αμέτρητοι Γαλάτες σκοτώθηκαν, υποδουλώθηκαν ή ακρωτηριάστηκαν, συμπεριλαμβανομένου μεγάλου αριθμού αμάχων.

Για περισσότερες λεπτομέρειες: [Gallic Wars - Wikipedia](#)